

Det här dokumentet ska ses som en mall för hur kåren eller den enskilde ledaren bör agera om man misstänker att någon i verksamheten begått ett övergrepp i eller utanför verksamheten. Observera att handlingsplanen är ett förslag och att det därför kan vara bra att läsa igenom och se hur den bäst kan anpassas för just din scoutkår. Kanske kan ni lägga in viktiga telefonnummer längst ned? Glöm inte att gå igenom och uppdatera handlingsplanen minst en gång om året!

Vid misstanke om övergrepp inom scoutverksamheten eller om någon i verksamheten anklagas/misstänks för övergrepp:

- Samtala med ordföranden och/eller en ledarkamrat du kan lita på, om vad som väckt dina misstankar. Håll alltid ordföranden informerad. Gör tillsammans med ordförande/ledarkamrat en skriftlig sammanfattning av vad du har observerat eller hört. Tänk att hålla dig till faktiska data som lett till misstanken. Om du inte vill prata med någon i kåren kan samordnare för Trygga Möten hos Scouterna kontaktas för rådgivning: 08-555 065 88.
- Föräldrarna till det eller de barn som blivit utsatta för övergreppet ska informeras direkt om det som hänt.
- Alla misstänkta brott ska anmälas till polisen. Behöver en anmälan göras till socialtjänsten? I första hand uppmanas målsäganden/vårdnadshavare att göra anmälan, i andra hand kåren, slutligen Scouterna centralt. Närhetsprincipen bör gälla i dessa ärenden men det finns inget som hindrar att både kåren och vårdnadshavarna anmäler.
- Den misstänkte förövaren bör avskiljas/pausas från verksamheten tills dess att ärendet är utrett. Barnens säkerhet måste komma först även om det inte finns några bevis för att det verkligen hänt något. Det är viktigt att inte döma någon på förhand, det är polisens sak att utreda om ett brott har begåtts.
- Om en ledare eller deltagare begått ett övergrepp eller annan brottslig handling inom eller utanför scoutverksamheten behöver Scouterna centralt få reda på det för att kunna hantera eventuella mediakontakter och för att kunna stötta den kår som det handlar om. Kåren ska inte själva behöva hantera media utan hänvisar dessa kontakter till Scouternas kommunikationsavdelning.

Scouternas kansli: 08-568 432 00

Samordnare för Trygga Möten hos Scouterna: 08-555 065 88

Jourtelefon kvällar och helger: 08-568 432 22

- Vid övergrepp där både förövare och offer är barn/ungdomar ska föräldrarna till de inblandade barnen/ungdomarna kontaktas. Informera dem om de ni fått veta samt att ni gjort/kommer göra en anmälan till socialtjänsten och/eller polisen. Om ni bjuder in föräldrarna till möte – tänk på att det kan vara känsligt att bjuda in offrets respektive förövarens föräldrar till samma möte.
- Det förekommer att ledare uppträder olämpligt/kränkande gentemot barnen, utan att det bedöms vara en brottslig gärning. Den ledare som sett eller fått kännedom om att en ledarkamrat uppträtt olämpligt mot ett eller flera barn, ska direkt diskutera händelsen med berörd ledare. Vid allvarlig eller vid upprepade kränkningar bör kärstyrelsen ta ställning till ytterligare åtgärd eller i vissa fall ta ställning till om ledaren ska avskiljas från sitt ledaruppdrag.

Om barnet själv berättar för dig om övergrepp som hen utsätts för:

- Låt barnet få uttrycka alla sorters känslor och förhåll dig så neutral som möjligt. Fråga inte ut barnet på detaljer, det räcker för dig att få veta att något kan ha skett.

- Ställ inga ledande frågor till barnet. Det kan innebära att uppgifterna får ett lågt bevisvärde vid en rättslig prövning. Lyssna uppmärksamt och lägg barnets egna ord på minnet.
- Ge aldrig löften om tystnad, eftersom du inte vet vad barnet kommer att berätta för dig. Förklara att du kommer att vidarebefordra informationen till människor som kan hjälpa till.
- Skriv efter samtalet ner följande:
Vad du sett och/eller fått berättat för dig, använd barnets egna ord.
Hur du agerat.
Signera och datera.
- Dina anteckningar kan vara av betydelse för den sociala utredningen och en eventuell rättslig process. De är även viktiga för att du själv ska minnas vad som sagts.

Om en anmälan ska göras:

- Rapportera skriftligen eller via telefon din oro om barnet till socialtjänsten i kommunen. Socialtjänsten har i sin tur skyldighet att anmäla till polisen ifall de får in uppgifter om att en brottslig handling begåtts mot barn. Det finns dock inget som säger att du inte både kan anmäla till socialtjänsten och polisen.
- Om det inte finns några misstankar om att det är någon i barnets familj som utsatt barnet för övergrepp eller på annat sätt behandlat barnet illa bör föräldrarna kontaktas. De är ytterst ansvariga för sitt barn och måste därför få information om vad som hänt.
- Att göra en anmälan till socialtjänsten kan kännas jobbigt. Därför kan det vara bra om ordföranden och den ledare som fått misstanken om att ett barn befinner sig i en utsatt situation eller fått berättat för sig om övergrepp, gemensamt står för den anmälan som görs, för att undvika att en enskild ledare ensam har ansvar för anmälan. För att få råd och stöd kring att anmäla till socialtjänsten kan samordnare för Trygga Möten hos Scouterna kontaktas: 08-555 065 88.
- Utred inte på egen hand! Överlåt utredningsarbetet till socialtjänst och polis så att du inte riskerar att skada utredningen genom att den misstänkte gärningsmannen får möjlighet att förbereda sig eller påverka barnet inför en kontakt från socialförvaltningen eller polisen.

Uppföljning - vad gör vi sen?

- I ärenden som handlar om ledare som begått övergrepp/kränkningar bör kåren kartlägga vilka barngrupper den aktuella förövaren har haft och under vilken tid, vilka läger hen varit på, tillsammans med vilka ledare. Ta fram kontaktuppgifter till dessa ledare. Informationen överlämnas till polisen. Informationen behövs för att svara på frågor från barn, föräldrar, styrelse och eventuellt media.
- Är det aktuellt med uteslutning av ledaren/deltagaren utifrån det som framkommit i utredningen? I första hand ska det göras av kåren, i sista hand av Scouterna. Närhetsprincipen gäller i all hantering. Även om kåren beslutar att stänga av en ledare för något hen gjort kan det vara bra att planera in ett uppföljningssamtal med ledaren.

- Hänvisa de drabbade till närmaste BUP eller öppenspsykiatri för vuxna. Kåren behöver inte ta ansvar för att hantera effekterna av att vara utsatt för övergrepp eller begå övergrepp. Kåren ska fokusera på scoutverksamheten främst.
- Tänk igenom vilka i kåren som behöver få veta vad som hänt och vilken information som behöver lämnas ut. Ta hänsyn och skydda integriteten för de barn/ungdomar som direkt varit inblandade eller utsatta för något. Oftast räcker det med att i grova drag berätta vad som hänt och vad kåren vidtagit för åtgärder. Kanske räcker det att resten av styrelsen och de ledare som direkt berörs informeras. I vissa fall behöver även scouterna och andra ledare få information. Eventuellt kan det vara bra att föräldrarna bjuds in till möte och får information för att undvika att rykten sprids.
- Gör en plan för att följa upp med de inblandade i ärendet. Kanske behöver hela kåren fortsatt stöd och utrymme för att reflektera över det som hänt. Kårstyrelsen bör göra en plan för vilka åtgärder som behövs för trygghetsskapande i kåren efter det inträffade. Finns det behov av ledarutbildning eller liknande? Regionalt kansli och/eller utbildningsgrupp kan kontaktas vid behov. Överväg om hela kåren behöver en Trygga Möten- utbildning/workshop för att initiera en diskussion om gott ledarskap och för att stötta en generell utveckling.